

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

ARBEJDSPLADSBRUGSANVISNING

heptan

PUNKT 0: Interne forhold

Brugssted

Laboratorier LPJ

Anvendelser for stoffet eller blandingen

Laboratorier

Intern kontaktperson

Inger Bro Mogensen.

Email på intern kontaktperson

inmo@eal.dk.

Intern beskrivelse af produktet**Interne synonymer/kaldenavne****Placering****Internt reference nummer**

-

Krav om udarbejdelse af egen etiket

Nej

Dato for udarbejdelse af denne arbejdspladsbrugsanvisning

17-05-2017

Version

3.0

PUNKT 1: Identifikation af stoffet/blandingen og af selskabet/virksomheden

1.1. Produktidentifikator**Handelsnavn**

heptan

REACH registreringsnummer

-

Andre produktidentifikatorer**1.2. Relevante identificerede anvendelser for stoffet eller blandingen samt anvendelser, der frarådes****Relevante identificerede anvendelser for stoffet eller blandingen**

Laboratorier

1.3. Nærmere oplysninger om leverandøren af sikkerhedsdatabladet**Firmanavn og adresse**

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

VWR
Transformervej 8
2730 Herlev
Tlf: 43 86 87 88
Fax: 43 86 87 90
e-mail: info@dk.vwr.com

1.4. Nødtelefon

Kontakt Giftlinien på tlf.nr.: 82 12 12 12 (åbent 24 timer i døgnet). Se punkt 4 om førstehjælp.

PUNKT 2: Fareidentifikation

2.1. Klassificering af stoffet eller blandingen

Flam. Liq. 2; H225
Asp. Tox. 1; H304
Skin Irrit. 2; H315
STOT SE 3; H336
Aquatic Acute 1; H400
Aquatic Chronic 1; H410

2.2. Mærkningselementer

Farepiktogram

Signalord

Fare

Risiko m.v.

Meget brandfarlig væske og damp. (H225)
Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene. (H304)
Forårsager hudirritation. (H315)
Kan forårsage sløvhed eller svimmelhed. (H336)
Meget giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer. (H410)

Oplysningspligtige indholdsstoffer

heptan. Index nr.: 601-008-00-2

	Generelt	-
	Forebyggelse	Vask hænder/eksponerede områder/eksponeret hud/hænder og eksponeret hud grundigt efter brug. (P264). Bær beskyttelseshandsker/beskyttelsestøj. (P280). Fremkald IKKE opkastning. (P331). I TILFÆLDE AF INDTAGELSE: Ring omgående til en GIFTLINJEN/læge. (P301+P310).
Sikkerhed	Reaktion	Opbevares på et godt ventileret sted. Opbevares køligt. (P403+P235). Indholdet/beholderen bortskaffes i henhold til lokale affaldsregulativer. (P501).
	Opbevaring	
	Bortskaffelse	

2.3. Andre farer

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

Produktet indeholder stoffer der kan give kemisk lungebetændelse ved indtagelse. Symptomer på kemisk lungebetændelse kan vise sig efter adskillige timers forløb.
Produktet indeholder organisk opløsningsmiddel. Gentagen eksponering af organiske opløsningsmidler kan give skader på nervesystemet og indre organer som fx lever, nyrer.

Anden mærkning

-

Andet

-

VOC

-

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer

3.1. Stoffer

NAVN:	heptan
IDENTIFIKATIONSNUMRE:	CAS-nr: 142-82-5 EF-nr: 205-563-8 Index-nr: 601-008-00-2
INDHOLD:	95-100%
CLP KLASSIFICERING:	Flam. Liq. 2, Skin Irrit. 2, STOT SE 3, Asp. Tox. 1, Aquatic Acute 1, Aquatic Chronic 1 H225, H304, H315, H336, H400, H410
NOTE:	SL

(*) Den fulde ordlyd af H/R-sætningerne findes i punkt 16. Arbejdshygiejniske grænseværdier er nævnt i punkt 8, såfremt de er tilgængelige.

S = Organisk opløsningsmiddel. L = Europæisk grænseværdi.

Andre oplysninger

Skin Cat. 2 Sum = $\sum(C_i/S(G)CL_i) = 8 - 12$
N chronic (CAT 1) Sum = $\sum(C_i/(M(\text{chronic})i^{*25})) = 3,2 - 4,8$
N acute (CAT 1) Sum = $\sum(C_i/M(\text{acute})i^{*25}) = 3,2 - 4,8$

PUNKT 4: Førstehjælpsforanstaltninger

4.1. Beskrivelse af førstehjælpsforanstaltninger

Interne 1.hjælpsudøvere

Laboranter i forberedelsen, undervisere

Generelt

Ved uheld: Kontakt læge eller skadestue - medbring etiketten eller dette sikkerhedsdatablad. Lægen kan rette henvendelse til Arbejds- og miljømedicinsk klinik, Bispebjerg Hospital, tlf. 35 31 60 60. Ved vedvarende symptomer eller ved tvivl om den tilskadekomnes tilstand skal der søges lægehjælp. Giv aldrig en bevidstløs person vand eller lignende.

Indånding

Bring personen ud i frisk luft og hold personen under opsyn.

Hudkontakt

Forurenede tøj og sko fjernes. Hud, der har været i kontakt med materialet vaskes grundigt med vand og sæbe. Hudrensning kan anvendes. Brug IKKE opløsningsmidler eller fortyndere.

Placering af nødbruker

Ved porcelænhåndvaske

Øjenkontakt

Fjern evt. kontaktlinser. Skyl straks øjnene med rigelige mængder vand (20-30 °C) indtil irritationen ophører

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

og mindst i 15 minutter. Sørg for at skylle under øvre og nedre øjenlåg. Ved fortsat irritation skal der søges lægehjælp.

Placering af øjenskyller

Ved laboratorievaske

Indtagelse

Fremkald ikke opkastning. Hvis opkastning indtræffer holdes hovedet lavt, så der ikke kommer maveindhold i lungerne. Tilkald læge eller ambulance. Symptomer på kemisk lungebetændelse kan vise sig efter adskillige timers forløb. Personer der har indtaget produktet bør derfor holdes under lægetilsyn i mindst 48 timer.

Forbrænding

Skyl med rigelige mængder vand indtil smerten ophører og fortsæt derefter i 30 min.

4.2. Vigtigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede

Produktet indeholder stoffer der kan give kemisk lungebetændelse ved indtagelse. Symptomer på kemisk lungebetændelse kan vise sig efter adskillige timers forløb.

Neurotoxiske virkninger: Produktet indeholder opløsningsmiddel, som kan have effekt på nervesystemet. Symptomer på neurotoxicitet kan være; appetittab, hovedpine, svimmelhed, susen for ørene, prikkende følelser i huden, kuldsår, kramper, koncentrationsbesvær, træthed mv. Gentagen eksponering for opløsningsmidler kan resultere i, at hudens naturlige fedtlag nedbrydes. Huden vil derefter være mere udsat for optag af skadelige stoffer som fx allergener.

Irritative virkninger: Produktet indeholder stoffer som er lokalirriterende ved hud/øjenkontakt eller ved indånding. Kontakt med lokalirriterende stoffer kan resultere i, at kontaktområdet bliver mere udsat for optag af skadelige stoffer som fx allergener.

4.3. Angivelse af om øjeblikkelig lægehjælp og særlig behandling er nødvendig

VED eksponering eller mistanke om eksponering: Søg omgående lægehjælp.

Oplysning til lægen

Medbring denne arbejdspladsbrugsanvisning.

PUNKT 5: Brandbekæmpelse

5.1. Slukningsmidler

Anbefalet: alkoholbestandigt skum, kulsyre, pulvere, vandtåge. Vandstråle bør ikke anvendes, da det kan sprede branden.

Placering af slukningsmateriel:

Ved indgang

5.2. Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen

Hvis produktet udsættes for høje temperaturer, fx i tilfælde af brand, kan der dannes farlige nedbrydningsprodukter. Disse er: Carbonoxider. Brand vil udvikle tæt sort røg. Udsættelse for nedbrydningsprodukter kan udgøre en sundhedsfare. Brandfolk bør anvende egnet beskyttelsesudstyr. Lukkede beholdere, der udsættes for ild, afkøles med vand. Lad ikke vand fra brandslukning løbe ud i kloaker og vandløb.

5.3. Anvisninger for brandmandskab

Ingen særlige krav.

PUNKT 6: Forholdsregler over for udslip ved uheld

6.1. Personlige sikkerhedsforanstaltninger, personlige værnemidler og nødprocedurer

Undgå at indånde dampe fra spildt stof. Undgå direkte kontakt med spildt stof. Ikke antændt lager afkøles med vandtåge. Fjern om muligt brandbare materialer. Sørg for tilstrækkelig ventilation.

6.2. Miljøbeskyttelsesforanstaltninger

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

Undgå udledning til søer, åer, kloaker mv. Kontakt de lokale miljømyndigheder ved udslip til omgivelserne. Etabler evt. spildopsamlingsbakker/bassiner for at hindre udslip til omgivelserne.

Telefonnummer til lokale miljømyndigheder

65511800

6.3. Metoder og udstyr til inddæmning og oprensning

Brug sand, kattegrus, savsmuld eller universalbindemiddel til opsamling af væsker. Rengøring foretages for så vidt muligt med rengøringsmidler. Opløsningsmidler bør undgås. Brug sand, kattegrus, savsmuld eller universalbindemiddel til opsamling af væsker.

Placering af hjælpemidler til spildopsamling

I skab udenfor kemi/app. Laboratoriet

6.4. Henvisning til andre punkter

Se punkt 13 "Bortskaffelse" om håndtering af affald. Se afsnittet om "Eksposteringskontrol/personlige værnemidler" for beskyttelsesforanstaltninger.

PUNKT 7: Håndtering og opbevaring

7.1. Forholdsregler for sikker håndtering

Undgå statisk elektricitet. Elektrisk udstyr bør beskyttes i henhold til gældende normer. For at aflede statisk elektricitet under overførsler, skal beholdere jordforbindes og forbindes med modtagerbeholderen med en ledning. Brug ikke gnistdannende værktøj.

Rygning, indtagelse af mad og drikke er ikke tilladt i arbejdslokaler. Etabler evt. spildopsamlingsbakker/bassiner for at hindre udslip til omgivelserne. Se afsnittet "Eksposteringskontrol/personlige værnemidler" for oplysning om personlig beskyttelse. Undgå direkte kontakt med produktet.

7.2. Betingelser for sikker opbevaring, herunder eventuel uforenelighed

Opbevares altid i beholdere af samme materiale som den originale. Åbnet emballage skal lukkes omhyggeligt og opbevares oprejst for at forebygge lækage. Opbevares køligt på et godt ventileret område væk fra mulige antændelseskilder. Brandklasse I - 1, oplagsenhed max 1 liter. Der må højst opbevares 25 enheder uden brandmyndighedernes godkendelse.

Lagertemperatur

Stuetemperatur, 18 til 23°C (Opbevaring på lager, 3 - 8°C)

7.3. Særlige anvendelser

Produktet bør kun bruges til anvendelser beskrevet i punkt 1.2.

PUNKT 8: Eksposteringskontrol/personlige værnemidler

8.1. Kontrolparametre

Grænseværdier

heptan

Grænseværdi: 200 ppm | 820 mg/m³

Anm: E (E = Stoffet har en EF-grænseværdi.)

DNEL / PNEC

Ingen data

8.2. Eksposteringskontrol

Overholdelse af de angivne grænseværdier bør kontrolleres regelmæssigt. Se evt. At-vejledning D.7.1, Maj 2001

Generelle forholdsregler

Udvis alm. arbejdshygiejne.

Eksposterings-scenarier

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

Såfremt der findes et bilag til dette sikkerhedsdatablad, skal de her i angivne eksponeringsscenarier efterkommes.

Eksponeringsgrænse

Erhvervsmæssige brugere er omfattet af arbejdsmiljølovgivningens regler om maksimumkoncentrationer for eksponering. Se arbejds-hygieniske grænseværdier ovenfor.

Tekniske tiltag

Luftbårne gas- og støvkoncentrationer skal holdes lavest muligt og under de pågældende grænseværdier (se ovenfor). Brug evt. punktudsugning såfremt almindelig luftgennemstømning i arbejdslokalet ikke er tilstrækkeligt. Sørg for synlig skiltning af øjenskyller og nødbruser.

Hygiejniske foranstaltninger

Ved hver pause i brug af produktet og ved arbejdets ophør skal eksponerede områder af kroppen afvaskes. Vask altid hænder, underarme og ansigt.

Foranstaltninger til begrænsning af eksponering af miljøet

Sørg for, at der ved arbejde med produktet forefindes opdæmningsmateriale i umiddelbar nærhed. Brug om mulig spildbakker under arbejdet.

Personligt værneudstyr

Placering af værneudstyr:

I stinkskabsområde

Generelt

Anvend kun CE mærket værneudstyr.

Luftvejene

Anvendes i stinkskab

Hud og krop

Anvend egnede beskyttelsesklæder, der er EN-godkendt type 6 og Kategori III.

Hænder

Anbefalet: Nitrilgummi. Gennembrudstid: > 480 min. (Klasse 6)

Øjne

Brug beskyttelsesbriller med sideskjold.

PUNKT 9: Fysisk-kemiske egenskaber

9.1. Oplysninger om grundlæggende fysiske og kemiske egenskaber

Fysisk tilstand	Flydende
Farve	Farveløs
Lugt	Karakteristisk
Lugttærskel (ppm)	Ingen data tilgængelige
pH	Ingen data tilgængelige
Viskositet	Ingen data tilgængelige
Massefylde (g/cm ³)	Ingen data tilgængelige
Dekomponeringstemperatur (°C)	Ingen data tilgængelige
Fordampningshastighed (n-butylacetat = 100)	Ingen data tilgængelige
Tilstandsændring og dampe	
Smeltepunkt (°C)	-90,5

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

Kogepunkt (°C)	97
Damptryk	Ingen data tilgængelige
Data for brand- og eksplosionsfare	
Flammepunkt (°C)	-4
Antændelighed (°C)	Ingen data tilgængelige
Selvantændelighed (°C)	215
Eksplosionsgrænser (Vol %)	1 - 7 v/v%
Eksplosive egenskaber	Ingen data tilgængelige
Opløselighed	
Opløselighed i vand	Uopløselig
n-octanol/vand koefficient	4,66
9.2. Andre oplysninger	
Opløselighed i fedt (g/L)	Ingen data tilgængelige

PUNKT 10: Stabilitet og reaktivitet

10.1. Reaktivitet

Ingen data

10.2. Kemisk stabilitet

Produktet er stabilt under de betingelser, som er angivet i afsnittet "Håndtering og opbevaring".

10.3. Risiko for farlige reaktioner

Ingen særlige

10.4. Forhold, der skal undgås

Undgå statisk elektricitet. Må ikke udsættes for opvarmning (fx solbestråling), da overtryk kan udvikles.

10.5. Materialer, der skal undgås

Stærke syrer, stærke baser, stærke oxidationsmidler og stærke reduktionsmidler

10.6. Farlige nedbrydningsprodukter

Produktet nedbrydes ikke ved brug til anvendelser angivet i punkt 1.

PUNKT 11: Toksikologiske oplysninger

11.1. Oplysninger om toksikologiske virkninger

Akut toksicitet

Substans

Ingen data tilgængelige

Art

Test

Eksponeringsvej

Resultat

Hudætsning/irritation

Forårsager hudirritation.

Alvorlig øjenskade/øjenirritation

Ingen data tilgængelige

Respiratorisk sensibilisering eller hudsensibilisering

Ingen data tilgængelige

Kimcellemutagenicitet

Ingen data tilgængelige

Kræftfremkaldende egenskaber

Ingen data tilgængelige

Reproduktionstoksicitet

Ingen data tilgængelige

Enkel STOT-eksponering

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

Kan forårsage sløvhed eller svimmelhed.

Gentagne STOT-eksponeringer

Ingen data tilgængelige

Aspirationsfare

Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.

Langtidsvirkninger

Neurotoksiske virkninger: Produktet indeholder opløsningsmiddel, som kan have effekt på nervesystemet. Symptomer på neurotoxicitet kan være; appetittab, hovedpine, svimmelhed, susen for ørene, prikkende følelser i huden, kuldeskærhed, kramper, koncentrationsbesvær, træthed mv. Gentagen eksponering for opløsningsmidler kan resultere i, at hudens naturlige fedtlag nedbrydes. Huden vil derefter være mere udsat for optag af skadelige stoffer som fx allergener.

Irritative virkninger: Produktet indeholder stoffer som er lokalirriterende ved hud/øjenkontakt eller ved indånding. Kontakt med lokalirriterende stoffer kan resultere i, at kontaktområdet bliver mere udsat for optag af skadelige stoffer som fx allergener.

PUNKT 12: Miljøoplysninger

12.1. Toksicitet

Substans	Art	Test	Testens varighed	Resultat
Ingen data tilgængelige				

12.2. Persistens og nedbrydelighed

Substans	Nedbrydelighed i vandmiljøet	Test	Resultat
Ingen data tilgængelige			

12.3. Bioakkumuleringspotentiale

Substans	Potentiel bioakkumulerbar	LogPow	BCF
Ingen data tilgængelige			

12.4. Mobilitet i jord

Ingen data

12.5. Resultater af PBT- og vPvB-vurdering

Dette stof er vurderet ikke at være et PBT- eller vPvB-stof.

12.6. Andre negative virkninger

Produktet indeholder økotoxiske stoffer, som kan have skadelige virkninger for vandlevende organismer. Produktet indeholder stoffer som kan give uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet pga. deres ringe nedbrydelighed.

PUNKT 13: Forhold vedrørende bortskaffelse

13.1. Metoder til affaldsbehandling

Produktet er omfattet af reglerne om farligt affald.

Affald

EAK-kode	Kemikalieaffaldsgruppe:
-	C

Særlig mærkning

-

Forurenet emballage

Emballager, med restindhold af produktet, bortskaffes efter samme betingelser som produktet.

Intern affaldshåndtering

I mærkede affaldsdunke placeret ved stinkskabe

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

PUNKT 14: Transportoplysninger

Produktet er omfattet af konventionerne om farligt gods.

14.1 – 14.4

ADR/RID	UN-nummer	UN-forsendelsesbetegnelse	Transportfareklasse	Emballage grp.	Bemærkninger		
-	-	-	-	-	-	-	-
IMDG	UN-no.	Proper Shipping Name	Class	PG*	EmS	MP**	Hazardous constituent
-	-	-	-	-	-	-	-

14.5. Miljøfarer

-

14.6. Særlige forsigtighedsregler for brugeren

-

14.7. Bulktransport i henhold til bilag II i MARPOL 73/78 og IBC-koden

Ingen data

Intern transport

(*) Packing group

(**) Marine pollutant

PUNKT 15: Oplysninger om regulering

15.1. Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhed, sundhed og miljø

Anvendelsesbegrænsninger

Produktet må ikke anvendes erhvervsmæssigt af unge under 18 år. Se Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde for evt. undtagelser.

Gravide og ammende må ikke udsættes for påvirkninger fra produktet. Risikoen og muligheden for tekniske foranstaltninger eller indretning af arbejdsstedet til imødegåelse af sådanne påvirkninger skal derfor vurderes.

Krav om særlig uddannelse

-

Andet

-

15.2. Kemikaliesikkerhedsvurdering

Nej

PUNKT 16: Andre oplysninger

Kilder

Udarbejdet i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 med senere ændringer

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 301 af 13. maj 1993 om fastsættelse af kodenumre.
Bekendtgørelse nr. 21 af 16. januar 1996 af lov om kemiske stoffer og produkter.
Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser).
Bekendtgørelse nr. 559 af 04/07/2002 om særlige pligter for fremstillere, leverandører og importører mv. af stoffer og materialer efter lov om arbejdsmiljø.
Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde.
Miljøstyrelsens bekendtgørelse nr. 1049 af 27. oktober 2005 om begrænsning af VOC.
Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 507 af 17. maj 2011 med senere ændringer (om grænseværdier for stoffer og materialer)
EU forordningen 1907/2006 (REACH).
EU forordningen 1272/2008 (CLP).
Bekendtgørelse nr. 48 af 13/01/2010 om affald.
EU forordning 453/2010 (Opdatering til CLP).

Den fulde ordlyd af H/R-sætninger omtalt i afsnit 3

H225 - Meget brandfarlig væske og damp.
H304 - Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.
H315 - Forårsager hudirritation.
H336 - Kan forårsage sløvhed eller svimmelhed.
H400 - Meget giftig for vandlevende organismer.
H410 - Meget giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer.

Andre symboler omtalt i sektion 2

-

Andet

Ved klassificeringen af blandingen i henhold til forordningen (EF) nr. 1272/2008, er vurderingerne baseret på følgende:

Klassificeringen af blandingen for fysiske farer er baseret på forsøgsdata.
Klassificeringen af blandingen for sundhedsfarer er baseret på beregningsmetoderne i CLP.
Klassificeringen af blandingen for miljøfare er baseret på beregningsmetoderne i CLP.

Klassificeringen af blandingen for hudætsning og alvorlige øjenskader sker på baggrund af pH-reglen.

Ændringer i forhold til sidste væsentlige revision (første ciffer i APB Version, se sektion 1) af denne arbejdspladsbrugsanvisning er markeret med en blå trekant.

Dato for sidste væsentlige ændring (Første ciffer i APB version)

17-05-2017

Dato for sidste mindre ændring (Sidste ciffer i APB version)

17-05-2017

Udarbejdet af:

INMO